

Pagna ewlenija>Sib professionist legali>Sib espert

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna għiet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Jekk jogħġbok innota li dawn il-lingwi li ġejjin: diġà ġew tradotti.

Swipe to change

Sib espert

Lussemburgu

Ma hemm l-ebda traduzzjoni uffiċjali tal-verżjoni tal-lingwa li qed tara.

Hawnhekk tista' tara verżjoni tradotta awtomatikament ta' dan il-kontenut. Jekk jogħġbok innota li din hi pprovduta biss għal finijiet kuntestwali. Is-sid ta' din il-paġna ma jaċċetta ebda responsabbiltà jew obbligazzjoni fir-rigward tal-kwalità ta' dan it-test tradott b'mod awtomatiku.

-----il-Malti-----il-Bulgarul-Ispanjoliċ-Ċekid-Daniżil-Ġermaniżl-Estonjanil-GriegKroatit-Taljanil-Latvjanil-Litwanl-Ungerizl-Olandiżil-Pollakkil-Portugiżir-Rumenis-Slovakkis-Slovenil-Finlandiżl-Isvediż

I. Listi u reġistri ta' esperti

Il-Ministeru tal-Ġustizzja għandu reġistru ta' esperti ġudizzjarji. Ir-reġistru jiddistingwi bejn esperti fi 12-il qasam. Huwa disponibbli għall-professionisti kollha u għall-pubbliku **hawnhekk**. Filwaqt li r-reġistru kien imfassal għal kwistjonijiet kriminali u amministrattivi, huwa jintuża wkoll għal kwistjonijiet ċivili u kummerċjali. Il-qrati mhumix obligati jaħtru esperti li jidhru fir-reġistru, iżda ġeneralment hekk jagħmlu.

Il-professionisti japplikaw għand il-Ministeru tal-Ġustizzja biex jiġu elenkati. Fajl komplut (li jinkludi diploma fil-qasam inkwistjoni, evidenza tal-esperjenza professjonali, CV u l-estratt tal-fedini penali) jintbagħat lill-Ministeru tal-Ġustizzja, li mbagħad jibda proċedura ta' verifika, fost l-oħrajn dwar l-affidabbiltà tal-espert. Il-ministeru jiddeċiedi jekk għandux jirreġistra lill-espert billi jivverifika l-kwalifika tal-kandidat (inklużi l-lawrji fil-qasam u l-edukazzjoni ulterjuri) u l-esperjenza. Jekk jiġu ammessi fir-reġistru, l-esperti jridu jiehdu gurament fil-qorti.

Ladarba jiġi deżinjat mill-Ministeru tal-Ġustizzja u guramentat minn qorti, il-kontenut tar-reġistru jiġi ppubblikat fil-Ġurnal uffiċjali tal-Lussemburgu. Ladarba jkunu elenkati, l-esperti ma għandhom l-ebda obbligu partikolari. Huma ma għandhom għalfejn jibagħtu l-ebda rapport tal-attività lill-ministeru. Mhumix obligati jseguw edukazzjoni kontinwa. Ir-reġistru jiġi aġġornat f'intervalli regolari.

L-esperti jistgħu jiġu revokati jekk jiksru l-obbligi tagħhom jew ir-regoli etiċi professjonali jew għal raġunijiet serji oħra. Raġunijiet bħal dawn isehħu jekk ma jibqgħux jissodisfaw il-kwalifika meħtieġa, ikunu nstabu li ma kinux qed iwettqu d-dmir tagħhom jew ma jibqgħux jipprezentaw l-affidabbiltà meħtieġa, pereżempju jkunu nstabu haġja ta' reat. Espert jitkeċċa b'deċiżjoni tal-ministru wara li jkun ha l-parir tal-prosekutur pubbliku u wara li jkun sema' lill-espert ikkonċernat. It-tkeċċija tiegħu l-forma ta' revoka permezz ta' digriet ministerjali. Ir-revoka tista' tiġi kkontestata quddiem il-qorti amministrattiva. Ma hemm ebda kodiċi ta' kondotta jew etika speċifiċi applikabbli għall-esperti. Madankollu, iridu jiġu rispettati l-kodiċijiet etiċi jew professjonali oħra li japplikaw għall-professjoni speċifika tal-espert.

II. Kwalifiki tal-esperti

L-esperti jridu jiksru ċertu livell edukattiv fid-dixxiplina speċjalizzata tagħhom sabiex ikunu jistgħu jsejġu lilhom infushom esperti. Dawn il-lawrji huma essenżjali biex huma jiġu rreġistrati fir-reġistru tal-esperti li għandu l-Ministeru tal-Ġustizzja. L-esperti la għandhom għalfejn ikunu membri ta' korp professjonali biex jipprattikaw bħala esperti, u lanqas għandhom għalfejn itejbu l-hiliet tagħhom b'mod regolari (ma hemm l-ebda sistema ta' edukazzjoni legali kontinwa, iżda l-esperti jistgħu jseguw taħriġ fuq bażi volontarja).

III. Rimunerazzjoni tal-esperti

Ir-rimunerazzjoni tal-esperti hija stabbilita permezz ta' regolament. F'każijiet speċifiċi, speċjalment jekk il-missjoni tal-espert tkun partikolarment kumplessa, il-qorti tista' tiddeċiedi li ma tapplikax it-tariffa legali. Fil-prattika, l-esperti ġeneralment jitolbu lill-partijiet biex jiftiehmu li jhallu ammont oġġettiv ta' tariffa legali. Fi kwistjonijiet ċivili, meta jinhatru mill-qorti, waħda mill-partijiet tkun obligata tħallas lill-espert bil-quddiem. L-esperti jistgħu jirċievu hlas bil-quddiem fuq it-tariffi tagħhom li jaqbuż t-tariffa legali. Iżda fit-tmiem tal-proċedimenti, fis-sentenza dwar il-merti, il-qorti tiddeċiedi min għandu jgħorr il-piż finali tal-ispejjeż. Il-piż tal-ispejjeż jista' jinqasam bejn il-partijiet. Il-partijiet jistgħu jiksru għajjnuna legali fir-rigward tar-rimunerazzjoni tal-espert bir-rati preskritti.

Fi kwistjonijiet kriminali, il-hlas bil-quddiem fuq l-ispejjeż dejjem jithallas mill-Istat. L-imputat ikollu jħallas ir-rimunerazzjoni tal-espert biss jekk l-imputat jiġi kkundannat. L-esperti mitluba mill-prosekutur jistgħu jithallu wkoll mill-Istat.

IV. Responsabbiltà tal-esperti

Ma hemm l-ebda regola speċifika applikabbli għar-responsabbiltà tal-esperti. L-azzjoni tagħhom għalhekk hija rregolata mir-regoli ġenerali tal-obbligi. Dawn ir-regoli ma jipprevedu l-ebda limitu massimu tar-responsabbiltà. Ma hemm l-ebda obbligu biex ir-responsabbiltà possibbli tal-espert tiġi koperta permezz ta' assigurazzjoni ta' indennizz professjonali.

V. Informazzjoni addizzjonali dwar il-proċedimenti tal-esperti

Il-hatra tal-esperti hija rregolata bi statut speċifiku tas-7 ta' Lulju 1971, il-"Loi du 7 juillet 1971 portant en matière répressive et administrative, institution d'experts, de traducteurs et d'interprètes assermentés et complétant les dispositions légales relatives à l'assermentation des experts, traducteurs et interprètes". Din il-ligi tirrigwarda biss kwistjonijiet kriminali u amministrattivi. Ma teżisti l-ebda ligi speċifika fi kwistjonijiet ċivili. Ċerti dispożizzjonijiet tal-kodiċijiet tal-proċedura kriminali jew ċivili huma rilevanti, kif ukoll l-istatut ġenerali dwar il-proċedura amministrattiva tal-21 ta' Ġunju 1999, il-"loi du 21 juin 1999 portant règlement de procédure devant les juridictions administratives".

Ma hemmx differenzi fundamentali bejn il-proċeduri tal-hatra fi kwistjonijiet ċivili, amministrattivi u kriminali. Madankollu, fi kwistjonijiet kriminali, l-imputat għandu drittijiet aktar estensivi milli fi kwistjonijiet oħra. Il-maġġoranza l-kbira tal-esperti ġudizzjarji jinhatru fil-proċedimenti preliminari, qabel il-proċess. Mill-anqas nofs it-talbiet għall-hatra ta' espert jinbdew fil-proċeduri preliminari. Il-hatra ta' esperti matul il-proċedimenti prinċipali mhijiex komuni haġna.

1. Hatra ta' esperti

Fil-Lussemburgu, l-esperti ġudizzjarji jinħatru mill-qrati jew jiġu ingaġġati mill-partijiet. L-imħallfin biss jistgħu jaħtru esperti bl-istatus ta' esperti ġudizzjarji, jew fuq talba tal-partijiet jew *ex officio*. F'materji kriminali, l-imħallf inkwirenti, il-“juge d'instruction”, ħafna drabi jaħtar l-espert, jew fuq talba tal-imputat jew tal-prosekutur. L-imħallf inkwirenti jista' wkoll jaħtar l-espert *ex officio*. Billi d-deċiżjoni tal-imħallf inkwirenti hija deċiżjoni preliminari, il-prinċipju tal-proċedimenti kontenzjużi ma japplikax.

Fid-dritt kriminali, hemm regoli speċjali għall-koesperti jew għall-kontroesperti li jkun għad-dispożizzjoni tal-imputat.

Fi kwistjonijiet ċivili, kummerċjali u amministrattivi, espert jista' jinħatar qabel il-proċess jekk ikun hemm urġenza speċjali.

a) Ħatra minn qorti

Matul il-proċedimenti prinċipali, qorti taħtar espert ġudizzjarju meta tkun teħtieġ parir dwar kwistjonijiet tekniċi li jinqalgħu matul il-proċedimenti. Dan, il-qrati jistgħu jagħmlu fuq talba tal-partijiet jew *ex officio*. L-esperti jridu jirrappurtaw kwalunkwe kunflitt ta' interess ma' xi parti.

Ħatra ta' espert qabel il-proċess hija possibbli jekk il-kwistjoni tkun urġenti jew jekk il-kompetenza esperta tkun meħtieġa fid-dawl ta' litigazzjoni imminenti dwar il-merti. Il-ħatra tal-espert f'dan l-istadju preliminari hija l-uniku għan tal-proċedimenti, u tirrikjedi li l-partijiet jipprezentaw talba speċifika. Ġeneralment, dawn il-proċedimenti ma jistgħux jinbnew mingħajr ma l-konvenut ikollu l-oportunità li jinstema' mill-imħallf. Madankollu, f'każijiet ta' urġenza estrema, l-esperti ġudizzjarji jistgħu jinħatru immedjatament, iżda f'dan il-każ, il-konvenut irid ikollu l-oportunità li jinstema' fi stadju aktar 'il quddiem.

Meta jagħmlu rikors għall-ħatra ta' espert ġudizzjarju jew meta jikkumentaw dwar is-suggeriment tal-qorti li taħtar wieħed, il-partijiet jistgħu jipproponu ismijiet u jaqblu dwar espert speċifiku. Jekk qorti tiddeċiedi li taħtar espert ġudizzjarju fuq inizjattiva proprja, hija għandha tavża b'dan lill-partijiet u tfittex il-kummenti tagħhom qabel ma tieħu din id-deċiżjoni. Il-qrati mhumieks obligati jaħtru esperti li jidhru fir-registru tal-esperti, għalkemm din hija ġeneralment il-prassi tagħhom.

b) Ħatra mill-partijiet

Filwaqt li l-partijiet qatt ma jaħtru esperti ġudizzjarji, il-partijiet jistgħu jiġu involuti fil-ħatra ta' espert mill-qorti. Huma jistgħu jaqblu fuq il-missjoni tal-espert, fuq il-piż tal-ispejjeż u saħansitra fuq espert speċifiku. Imbagħad jibagħtu ittra tal-ħatra komuni lill-espert magħżul. Jekk iż-żewġ partijiet jaqblu, l-imħallf jista' jippermetti li jinħatar dak l-espert. Dan jiġri ta' spiss fil-proċedimenti preliminari.

2. Proċedura (Ċivili)

Ladarba jinħatar, l-espert ġudizzjarju jlaqqa' lill-partijiet biex jiddiskuti l-każ magħhom. L-esperti ġeneralment jikkomunikaw permezz tal-avukati mal-partijiet u jinfurmaw ukoll lill-qorti dwar l-iżviluppi. Ma hemmx regoli speċifiċi dwar kif dan jiġi ġestit ħlief għar-rekwiżit li jiġi rrispettat il-prinċipju tal-proċedimenti kontenzjużi f'kull ħin: kull parti għandha d-dritt tesprimi l-fehma tagħha dwar l-aspetti kollha tal-każ f'kull ħin.

Hemm żewġ attenwazzjonijiet ta' dan il-prinċipju. Dawn jikkonċernaw l-eżamijiet ta' aspetti purament fattwali mill-esperti u l-investigazzjonijiet li jinwadu l-isfera privata (jiġifieri eżami mediku). Iżda f'dawn il-każijiet, l-espert irid jipprezenta r-risultati tal-investigazzjonijiet lill-partijiet l-oħra qabel ma jiffinalizza r-rapport tiegħu.

Il-progress tal-investigazzjonijiet tal-espert jiġi mmonitorjat mill-qorti kompetenti. Meta ssirilha talba għal dan il-għan, il-qorti tista' taqbel li l-espert ma jkunx kwalifikat b'mod suffiċjenti u taħtar espert differenti. Billi, fil-maġġoranza kbira tal-każijiet, jinħatar biss espert wieħed, ma hemm l-ebda proċedura li biha espert jiltaqa' qabel il-proċess biex inaqqas il-kwistjonijiet.

a) Rapport tal-espert

L-espert jipprezenta r-rapport tiegħu bil-miktub. Ma hemm l-ebda struttura partikolari li l-espert irid isegwi fir-rapport tiegħu. L-espert għandu l-obbligu li jwettaq il-missjoni tiegħu b'lealtà u billi jirrispetta l-prinċipju tal-proċedimenti kontenzjużi. Huwa jrid jindirizza l-mistoqsijiet fattwali kollha kontenuti fil-missjoni tiegħu iżda ma jistax iwieġeb mistoqsijiet legali. Il-mandat tal-espert se jkun limitat mill-qorti, ħlief għall-proċeduri fejn l-espert ikun ġie maħtur mill-partijiet, mingħajr l-intervent tal-imħallf, fejn huwa ser jindirizza t-tfassil tal-partijiet.

Mhuwies obligatorju rapport preliminari, iżda dan jista' jiġi prodott jekk mitlub miċ-ċirkustanzi tal-każ speċifiku. Dan huwa partikolarment il-każ jekk jinqalgħu mistoqsijiet godda matul it-tewtliq tal-missjoni jew jekk il-partijiet jonqsu milli jikkollaboraw mal-espert.

Il-każijiet fejn l-espert jista' jkollu jipprezenta rapport addizzjonali huma rari. Dan jista' jseħh meta l-espert ma jkunx wieġeb il-mistoqsijiet kollha inkluzi fil-missjoni tiegħu jew meta jinqalgħu mistoqsijiet addizzjonali aktar 'il quddiem. Il-qorti tohrōg ordni għodda li tiddikjara l-ħtieġa ta' input addizzjonali u tispeċifika l-mistoqsijiet li jridu jiġu mwieġba. Il-partijiet jistgħu jagħmlu talba għal kjarifika ulterjuri lill-imħallf. Fil-prattika, madankollu, huwa aktar probabbli li jinħatar espert ieħor, skont is-sodisfazzjon tal-partijiet bl-ewwel rapport.

Ir-rapporti tal-esperti jistgħu jiġu kkontestati kemm mid-dikjarazzjonijiet tal-partijiet kif ukoll minn kontrokompetenza. Il-qrati mhumieks marbuta bl-opinjoni espressa f'rapporti tal-esperti. Il-ġurisprudenza tgħid li l-qorti tista' tiddevja mill-opinjoni tal-espert jekk ikun hemm raġunijiet tajba biex tagħmel hekk, jiġifieri jekk parti waħda jew iż-żewġ partijiet jagħtu prova li l-espert ikun żbaljat. Ir-rapporti kontraddittorji għandhom l-istess valur probatorju, irrispettivament minn jekk l-espert ikunx ġie maħtur mill-qorti jew mill-partijiet. Ir-rapporti mibdiya minn xi waħda mill-partijiet, jew ir-rapporti kontraddittorji kif ukoll ir-rapporti miktuba mingħajr ma l-espert ikun irrispetta l-prinċipju tal-proċedimenti kontenzjużi, jistgħu jiġu pprezentati u diskussi fil-proċess, iżda m'għandhomx l-istess valur probatorju bħar-rapporti mogħtija b'rispett għal dan il-prinċipju.

b) Smiġh fil-qorti

L-esperti ma għandhom għalfejn jattendu għall-ebda seduta ta' smiġh preliminari. Huma għandhom jattendu seduta ta' smiġh sabieks iwieġbu mistoqsijiet mill-qorti wara li jipprezentaw ir-rapport tagħhom. Ma jiġux kontroezaminati fil-qorti.

L-informazzjoni pprezentata hawnhekk ingabret matul il-Proġett Sib Espert minn kuntatti għal kull pajjiż magħżula mill-Istitut Ewropew tal-Kompetenzi u l-Esperti EEEI.

L-aħħar aġġornament: 16/10/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhix fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabieks tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.